

# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0822U100942

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-09-2022

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



## II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сціра Марія Андріївна

2. Stsira Mariia Andriivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Гуманітарні науки. Філологія

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 23-09-2022

Спеціальність за освітою: Українська мова і література

Місце роботи здобувача: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 1, м. Львів, Львівська обл., 79000, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

### **III. Відомості про організацію, де відбувся захист**

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** ДФ 35.051.076

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський національний університет імені Івана Франка

**Код за ЄДРПОУ:** 02070987

**Місцезнаходження:** вул. Університетська, буд. 1, м. Львів, Львівська обл., 79000, Україна

**Форма власності:**

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

### **IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію**

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський національний університет імені Івана Франка

**Код за ЄДРПОУ:** 02070987

**Місцезнаходження:** вул. Університетська, буд. 1, м. Львів, Львівська обл., 79000, Україна

**Форма власності:**

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

### **V. Відомості про дисертацію**

**Мова дисертації:**

**Коди тематичних рубрик:** 16.21.33

**Тема дисертації:**

1. Фразеологічні засоби вираження градуальності в українській мові (семантика, структура, прагматика)
2. Phraseological means of expression of graduality in the Ukrainian language (semantics, structure, pragmatics)

**Реферат:**

1. У дисертації проаналізовано семантику, структурну організацію та практичне застосування фразеологічних засобів вираження градуальних відношень. Сформовано корпус фразеологічних одиниць із семою градуальності та систематизовано їх у вигляді градуальних шкал. Проаналізовано семантичні, структурні та прагматичні особливості фразеологічних одиниць із значенням градуальності. Укладено покажчик фразеологізмів зі семою градуальності. Подано дефініцію терміна градуальність, окреслено систему термінів, які використано в роботі. Проаналізовано зв'язок категорії градуальності з іншими мовними категоріями, зокрема з категорією інтенсивності, граничності та міри і ступеня. Розглянуто погляди мовознавців на сутність значення фразеологічних одиниць мови, його структуру та прийоми опису; окреслено ознаки фразеологізмів. Відповідно до традиційного розуміння обсягу фразеології до дослідження не було залучено прислів'я та приказки. Розуміння градації як ментального процесу, а градуальності як практичного втілення розумових операцій з порівняння різних об'єктів чи їхніх ознак, уможливив такий опис фразеологічних одиниць, що базується на вичленуванні в їхньому значенні градаційної семи/сем і,

відповідно, дозволив презентувати їх у вигляді структурованих градуальних шкал та здійснити ідеографічну класифікацію. Розглянуто різні принципи ідеографічного опису. Для систематизації ФО із семою градуальності використано принципи ідеографічної класифікації фразеологізмів, запропонованої мовознавцями Віктором Ужченком і Дмитром Ужченком: синонімічні та варіантні ряди п варіантно-синонімічна група / варіантно-антонімічна група п фразеосемантичне поле п фразеотематичне поле п фразеотематична група. Напрацьовано власну систему опису фразеологізмів із семою градуальності. Усі аналізовані фразеологізми представлено у такій ідеографічній ієрархії: фразеотематична група (ФТГ) п фразеотематична підгрупа (ФТП) п фразеосемантичне поле (ФСП). Проаналізовано такі фразеотематичні групи: 1) фразеотематична група «Людина» складається із фразеотематичних підгруп «Людина як жива істота», «Людина як розумна істота», «Людина як суспільна істота». ФТП «Людина як жива істота» має фразеосемантичні поля «Зовнішній вигляд», «Фізичний стан», «Психічний стан», «Рух». ФТП «Людина як розумна істота» має фразеосемантичні поля «Розум», «Характер, поведінка»; 2) фразеотематична група «Абстрактні відношення і поняття» охоплює фразеосемантичні поля «Простір», «Кількість», «Якість»; 3) фразеотематична група «Природа» охоплює ФСП «Час», «Погода». У дослідженні проаналізовано 2220 фразеологічних одиниць із градуальною семою. Найчисельнішою групою фразеологізмів є фразеотематична група «Людина». Укладено Словник фразеологічних антонімів із семою градуальності. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні фразеологічного втілення градуальності у функціональному плані, ураховуючи прагматичний характер градаційних відношень. Практичне значення матиме також укладання різного типу навчальних фразеологічних словників, в яких ФО будуть представлені у вигляді градуальних шкал.

2. The dissertation analyzes the semantics, structural organization and practical application of phraseological means of expressing gradational relations. A corpus of phraseological units with meaning gradations was formed and systematized in the form of gradational scales. The semantic, structural and pragmatic features of phraseological units with the meaning of gradation are analyzed. A dictionary of phraseological units with meaning of gradation is included. The interpretation of the term gradation is formulated, the terminology used in the work is outlined. The connection of the category of gradation with other language categories, namely with the category of intensity, extremeness, measure and degree, is analyzed. The views of linguists on the essence of the meaning of phraseological units of the language, its structure and methods of description are considered; features of phraseological units are outlined. According to with the traditional understanding of the scope of phraseology, proverbs and sayings were not included in the study. The understanding of gradation as a mental process, and gradation as a practical embodiment of mental operations of comparing different objects or their features, made possible such a description of phraseological units, which is based on the isolation of the gradation seme /semes in their meaning and, accordingly, made it possible to present them in the form of structured graduation scales and carry out ideographic classification. Various principles of ideographic description are considered. The principles of the ideographic classification of phraseological units proposed by linguists Viktor Uzhchenko and Dmytro Uzhchenko were used to systematize FD with seven degrees: synonymous and variant series п variant-synonymous group / variant-antonymous group п phraseosemantic field п phraseological field п phraseological group. An own system of describing phraseological units with meaning of gradation has been developed. All analyzed phraseological units are presented in the following ideographic hierarchy: phraseological group (FTG) п phraseological subgroup (FTP) п phraseological field (FSP). The following phraseological groups were analyzed: i) phraseological group "Man" consists of phraseological subgroups "Man as a living being", "Man as an intelligent being", "Man as a social being". FTP "Man as a living being" has the phraseological fields "Appearance", "Physical state", "Mental state", "Movement". FTP "Man as an intelligent being" has phraseological fields "Mind", "Character, behavior"; ii) the phraseological group "Abstract relations and concepts" covers the phraseological fields "Space", "Quantity", "Quality"; iii) phraseological group "Nature" covers FSP "Time", "Weather". The study analyzed 2220 phraseological units with a gradational seme. The most numerous group of phraseological units is the phraseological group "Man". A Dictionary of phraseological antonyms with meaning degrees of gradation is included. Prospects for further research consist in the study of the phraseological embodiment of gradation in the

functional plan, taking into account the pragmatic nature of gradational relations. Compilation of different types of educational phraseological dictionaries, in which FDs will be presented in the form of graduated scales, will also be of practical importance.

**Державний реєстраційний номер ДіР:**

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:**

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:**

**Підсумки дослідження:**

**Публікації:**

**Наукова (науково-технічна) продукція:**

**Соціально-економічна спрямованість:**

**Охоронні документи на ОПВ:**

**Впровадження результатів дисертації:**

**Зв'язок з науковими темами:**

## **VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мазурик Данута Володимирівна
2. Mazuryk Danuta Volodymyrivna

**Кваліфікація:** к. філол. н., 10.02.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

## **VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**

**Офіційні опоненти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Космеда Тетяна Анатоліївна
2. Kosmeda Tetyana Anatoliivna

**Кваліфікація:** д. філол. н., 10.02.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Шарманова Наталя Миколаївна

2. Sharmanova Natalia Mykolaivna

**Кваліфікація:** к. філол. н., 10.02.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

**Рецензенти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бехта Іван Антонович

2. Bekhta Ivan Antonovych

**Кваліфікація:** д. філол. н., 10.02.04

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Хороз Наталія Степанівна
2. Khoroz Nataliya Stepanivna

**Кваліфікація:** к. філол. н., 10.02.03

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:**

**Код за ЄДРПОУ:**

**Місцезнаходження:**

**Форма власності:**

**Сфера управління:**

**Ідентифікатор ROR:** Не застосовується

## **VIII. Заключні відомості**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
голови ради**

Купчинська Зоряна Олегівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
головуючого на засіданні**

Купчинська Зоряна Олегівна

**Відповідальний за підготовку  
облікових документів**

**Реєстратор**

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є  
відповідальним за реєстрацію наукової  
діяльності**



Юрченко Т.А.